



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibus

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnium Tractatus II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

VII. An generatio sit propria actio viuientium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

Ex quo etiam colligitur, multipliciter contingere mortem naturalem: ex defectu humiditatis, ut quando arefcit lignum: ex defectu nutrimenti, ut si quis fame periret: ex defectu caloris adeo debilitati, ut nihil iam possit conuertere alimentum, tunc enim extinguuntur ab excrementis, aut frigiditate aliorum membrorum, sepe tandem mors accidit caloris ipsius exuperantia, sepe namque præter naturam, accenditur cibo, vel immodica exercitatione, innumerisque alijs agentibus, quæ nos perpetuo transmutant, ut ait Plato in dialogo de natura.

Colligitur etiam ex dictis, cur viuientia habeant certas vitæ periodos, & cur alia breuiores, alia longiori tempore viuunt. Nam quoniam deficiunt ob intrinsecam actionem calidi in humidum: ea quæ melius temperamentum habent harum qualitatum, ex se longiorem vitam habent, ac quæ multum caloris, & humiditatis habeat, diu possunt viuere, etsi nonnunquam contingat ex causis alijs, ut quæ deterius habent temperamentum longius viuunt, propter commoditatem videlicet ciborum, vel habitationis, quæ de Aristotele l. de longitudine, & breuitate vitæ. Ex his ergo patet satis probatio conclusionis, neque vero est inconueniens: quod calor conseruans viuens corrumpat illud, ut superius Galen. arguebat: cōseruat enim per se, corrumpit vero per accidens, quia vel ab extrinseco nimium exuberat, vel nimium diminuitur, vel certe quia deest ipsa eius materia, seu nutrimentum, quo fit, ut acrimonia suam conuertat in ipsum viuens, quapropter simile non est, quod de igne adducitur, qui ex contrarijs partibus, sicut viuens minime constat.

Et hinc ad primum ex initio positæ respondetur actionem nutrimentalem non esse tantum necessariam ob augmentationem, sed simpliciter propter viuents conseruationem, quæuis etiam augmentationi deferuiat. Ad secundum de semine diximus in secundo Physicorum, dicemusque plura cap. 12. ubi soluetur apertius argumentum. Ad tertium patet ex dictis solutio. Ad quartum responderetur, viuens non pendere à nutritione, tanquam à causa per se, vel tanquam ab operatione tantum, sed tanquam à via restaurandi deperditum, restaurationem autem cessante tantisper, non illico perire viuens, quamuis incipiat in corruptionem tendere.

CAPVT VII.

Utrum generatio sit propria actio viuientis.

Videtur pars negatiua vera, quia talis actio neque conuenit solis viuentibus, cum ignis sibi simile producat, neque etiam omnibus, cum multa sint viuentia, quæ vim non habent generandi: ergo non est actio viuientium propria. Confirmatur. Nam viuentia spiritalia sibi similia non generant: ergo neque materialia. Quæ minus perfecta sunt, ex gradu viuendi potentiam generandi vendicant, sed fortasse aliunde. Et hinc etiam apparet falsum, quod ait Aristoteles generationem esse naturalissimum opus viuientium: nam magis naturalis est, quod omnibus inseparabiliter conuenit, quæ est nutritio.

Dico primo. Licet generatio substantialis significet cuiusvis substantiæ productionem, attamen peculiari quadam ratione est propria actio viuientium. Ad probationem notandum est viuentia in generando sui similia, speciale quidpiam habere, ex quo hæc actio illis specialiter tribuatur, generant enim vitali quodam modo per decisionem propriæ particule, id est, seminis, nam sicut nutritio à propria, atq; impropria abstrahens communem

Francisc. Suarez de Anima.

nis est viuentibus, ac non viuentibus, ut tamen dicit actum vitæ, propria est vegetabilium, ita generare absolute commune est non viuentibus, fierique potest per meram actionem transeuntem cum sola mutatione extrinseci patientis, quod tamen vitali actioni repugnat: at generatio propria fit, ut dixi, per decisionem alicuius particule ex propria substantia generantis, in qua residet modo aliquo virtus illius.

Vnde viuentium generatio (ut rem pro præfenti loco breuiter attingamus) definitur à S. Tho. 1. p. q. 27. a. 2. & de anim. lect. 7. tex. 35. Emanatio, seu origo alicuius viuentis à principio viuente coniuncto in similitudinem naturæ specificæ. Quare definitionem sic fere declarat 4. cont. c. 11. Quo res est perfectior, eo illius productio ei est magis intrinseca, & quo imperfectior, est magis extrinseca. Unde in Deo qui perfectissimus est, productio ad intra cum ipso identificatur, siue actiue, siue passiue ipsam consideremus, atq; Filius qui perfectissimo generationis modo à Patre producit, in illo manet, & eiusdem substantiæ est cum illo, (distinctus tamen in persona deo absq; tali distinctione non potuerit esse vera generatio) at inanimata circa res mere extrinsecas agunt, viuentia vero in generando aliquid distinctum à se producunt in persona, & naturæ scem numerica, in quo quidem à perfectione deuant diuina, non producunt tamen illud ex aliena, & omnino extrinseca substantia, sed ex propria, videlicet sanguine, aut humore aliquo simili, ut in plantis, ex quo virtute propria semen elaborant, cui vim imprimunt ad generationem perficiendam, propter quod dicitur emanatio hæc esse à principio vitæ coniuncto, tum etiam quia fit ex parte aliqua viuentis, quæ illi fuerat coniuncta: debet autem talis generatio esse in similitudine naturæ ex vi ipsius actionis, nam productio vermis, quæ fit per accidens ex putredine, vel superfluitatibus alterius viuentis, non est propria generatio, de qua hic loquimur, neq; natiuitas, quæ ut talis sit, vniuoca esse debet, atq; in eadem natura saltem specifica, quod si fuerit in eadem natura numerica, multo erit perfectior, sed talis generatio soli Deo conuenire poterit, atq; ita manet probata conclusio.

Dico secundo. Huiusmodi actio non dicitur propria viuentium, quod conueniat omnibus, sed eius solis. Hæc est Aristotelis lib. 2. de anima, ac patet, quia non omnia virtutem generatiuam habent ut dicitur c. 10. Dico tertio Generatio sui similis est naturalissimum opus viuientium. Hæc ponitur ab Aristotele, sed quo sensu, vel qua ratione illam astruat, minime constat. Quidam interpretantur naturalissimum non comparatiue, sed quasi dictum sit valde naturale, seu ad quod plurimum natura inclinat. Ita Apollinaris illo loco text. 35. Quæ expositio fortasse vera est, sed quia clara à multis rejicitur. Alij ergo omnes putant comparisonem fieri ad alia opera viuentium, sed quidam volunt fieri inter sola opera vegetatiuæ partis, inter quæ generatio naturalissimum opus dicitur, quia est perfectissimum, cum sit productio substantiæ totalis, ac requirens generans in statu perfecto, nutritio vero sit partialis aggeneratio, fiatq; à viuente etiam imperfecto. ordinatur item ad conseruationem indiuidui, quod est bonum particulare: generatio vero ad conseruationem speciei, quod est bonum commune, atque adeo excellentius, 1. Ethic. c. 2. Addunt præterea, quod generatio finis sit nutritionis, & augmenti, nutritur enim animal, & augetur, ut ad perfectam quantitatem producat, perfecta sive operationes exerceat, inter quas prima est, sui similis generatio. 4. Meteor. c. 3. & 2. de anim. text. 49. scribit Aristoteles generationem esse finem animæ vegetabilis, quod verum

H 3

appa-

De definitio-
ne genera-
tionis pressu-
sumpta la-
tius auctor
l. 9 de Trin.
c. 1. a. n. 4.

1. assertio
sumpta ex
Aristotele.

Tertia asser-
tio ex eodẽ.
Primus sen-
sus absolutus
circa proxi-
mam asser-
tionem.
Secundus
sensus com-
paratiuus.
Quo pacto
aliquis dictam
comparatio-
nem intelli-
gant.

apparet, nam finis arboris, v.g. est procreatio fructus, atque hæc est expositio communis Themist. Philopon. & Simplic. Auerr. S. Thom. lection. q. 1. de anim. text. 39. & 1. p. q. 72. & q. 38. a. 2. Egidij 2. de Anima, text. 34. & aliorum.

Alij vero exponunt opus generationis esse naturalissimum, quia ad illud præ reliquis natura inclinat non extensiuè, sed intensiuè: naturalius extensiuè appellant quod pluribus conuenit, quo quidem modo generatio (aiunt) non est naturalissima, vt argumentum initio factum probat: intensiuè vero dicitur naturalius, ad quod natura inclinat vehementius, & hoc modo accipiunt, naturalissimum, quia ad illud maximè inclinat natura tantumquam ad commune bonum, quod naturaliter semper magis appetitur, quam particulare, sicut lapis deserit locum proprium, vt repleat vacuum, ita Paulus Venerus cit. text. 34. & Caiet. addens comparatione hoc modo facta inter operationes viuientium etiam sentiendi, & intelligendi generationem esse naturalissimum opus.

Sed hæc omnia parum satisfaciunt, in primis enim minime credo naturam magis incluari in opus generationis, quam nutritiõis, vtrique enim actio ordinatur ad conseruationem speciei. Quod ita probatur, ideo generatio data est ad conseruationem speciei, quia tendit ad productionem alterius indiuidui in ea specie, sed etiam nutritio est ad conseruationem speciei: ergo hæc ex parte æqualis est inclinatio naturæ: ex alia vero superat nutritio, cum per eam conseruetur species in proprio indiuiduo, per generationem vero in alieno: at magis appetit res conseruationem speciei in seipsa quam in alia, nam amabile quidem bonum (inquit Aristoteles) v. i. uig. autem proprium: vnde bonum commune solum præferitur particulari, quando non constat simul, quod si particulare bonum includat æquale bonum commune, profecto magis appetit natura id particulare: quam commune aliud si enim lapis replere vacuum possit, descendendo potius inclinabitur ad replendum, quam ascendendo. Neque experientia aliud ostendit, secundum quam videri posset delectatio generationis, vt numero præcedenteangebatur vehementior, & magis alliciens, nam communiter non sunt cætera paria, appetitus enim nutritiõis, & generationis sunt ita subordinati, vt nõ sit posterior, nisi saltatopriore, quando enim viuens non esurit, non multum appetit cibos, tuncque appetitus alter viget: attamen si viuens indigeat potu, & cibo, non multum curaret de generando, sed maxime appeteret nutrimentum, id quod etiam ratio ostendit. Nam materia seminis est superfluum alimentum, prius ergo viuens desumit quod sibi est necessarium, tum quod generationi: ergo appetitus ille propriæ conseruationis est prior, ac maior. Rursus si generatio, & nutritio in perfectione conferantur, non excedit generatio saltem essentialiter: nam sunt actiones eiusdem rationis, ac solum differunt tanquam pars & totum integrale, sicut productio ignis, & illius auctio eiusdem rationis sunt, eo vel maxime quod viuentia communiter dispositiue tantum concurrunt ad generationem sui similis, atque vtriplurimum efficiunt semen: in nutritione vero effectiue inducunt in materiam partem formæ, vel formam indiuisibilem in materiam præexistentem.

Quocirca placet mihi sententia D. Thomæ citato loco de anima, generationem dici opus naturalissimum viuientium, vt pote maxime à natura, pueniens, maximeque commune rebus naturalibus, est enim generatio absolute dicta commune opus totius naturæ, & ideo viuentia in generando maxime assimilantur rebus mere naturalibus, vnde Aristoteles postquam dixit generationem esse na-

turalissimum opus, rationem subdidit: quia via appetit perpetuo conseruari, quæ sane ratio communis est rebus omnibus naturalibus, ac corruptibilibus. Potest etiam dici naturalissimum, quia est maxime necessarium ad conseruationem viuientium. Nam quia nutritio non erat sufficiens, addita est generatio non tanquam finis nutritionis, sed potius vt supplens defectum illius, & vtriplurimum se habet vt extrinsecus finis.

Ad argumentum in principio patet solutio ex dictis. Ad confirmationem responderetur viuentia separata non posse generare sibi similia propter eorum excellentem perfectionem, quæ non nisi per creationem esse potest. Neque vero indiguerunt generatione, quia incorruptibilia sunt. Inferes: ergo viuentia materialia habent actionem aliquam perfectiorem quacunque angelica, substantia scilicet productionem: ergo habent naturam perfectiorem, siquidem illa est natura perfectior, quæ perfectiorem habet operationem. Responderetur: comparationem non recte fieri: eo quod inter res diuersarum rationum fiat, veluti, si substantiam corporealem compares accidenti spiritali. Absolute tamen dicendum, sicut forma substantialis perfectior est accidentali, ita & actionem immediate productiuam substantia, quantum ad entitatem suam, esse perfectiorem actione productiuam accidentis: eiusmodi vero actionem non arguere magnam perfectionem in operante cum perfectio rei attendenda sit ex substantia illius: quod si operationes consideres, tunc attendenda sunt illa, quæ vltimate sunt propter perfectionem rei, quæ operatur, ac potissime etiam est attendendus modus operationis: in his a. duobus excellunt maxime operationes viuientium separatorum: quare, &c.

CAPVT VIII.

Quo modo, & ordine perficiatur generatio.

In hac quaestione duo videnda sunt. Primum, an simul introducatur anima geniti in materiam, an vero successiue. Secundo, si successiue, in quas partes prius habetque locum quaestio in perfectis animalibus, integræque organizationis, nam de plantis, & alijs imperfectis bestiis, quæ minimam organizationem requirunt, minima, aut nulla est dubitatio: quamuis proportionaliter applicari eis possit, quod de alijs dicemus. Videtur ergo quibusdam apud Galenum, generationem totam simul perfici, & animam simul incipere informare omnes partes animalis. Ratio eorum est, quia omnia membra corporis sunt sibi inuicem deferentia, neque vnum sine alijs posset perfecte exercere suum munus: ergo, cum anima vnitur corpori ad exercendas actiones suas, debet toti, & singulis partibus simul vniri, vt omnibus illis vt perfecte possit. Alijs videtur partes quasdam animatis ante alias generari. Est siquidem mos naturæ, vt ab imperfecto ad perfectum procedatur: ergo priusquam integrum viuens constituatur, generabitur aliqua pars, cui successiue addantur membra alia, vt foetus perficiatur, atque ita in plantis experimur. Nam prius radices emittunt, deinde paulatim pullulant. Ars etiam, quæ naturam imitatur, ita procedit. Sic vero opinantes diuisi sunt: nam Galenus, & Hippocrates, quibus multi ex medicis consentiunt, asserunt primum omnium generari hepar, quod in hoc membro sit prima radix nutritiõis, vt pote prima operatio in viuente necessaria. Alij vero, vt Aristoteles, & Auicenna, credunt cor primum omnium generari, quod sit membrum potissimum, à cuius influentia, & vitali calore membra reliqua dependent, eaque sublata animal subito moritur: ergo necessarium

Tum quod generandi actum non excedat essentialiter actum nutritiendi.

7
Authorem sensus vniuersior.

SVARE Z
de Anoclis, op
re 6. d. i. rum, et
anima.

Tom. I. Tom. II.

D. V. 2.